

PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII PROCESULUI ECONOMIC ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Natalia CĂRBUNE

Catedra Teoria Economică și Metodologia Cercetării

The economic cooperation between countries started in the postwar period, including countries from all corners of our globe, both developed and developing. From one zone of the world economy to another, there are differences in terms of the starting moment of the integration, the rhythm of its evolution, its concrete forms and manifestations and, especially, the achieved results. There is no doubt that the “public window” of the states integration is the European Union founded in February 1992. The Maastricht Treaty that was concluded by the 12 countries and came into force after ratification on November 1, 1993 marks the consolidation of the European integration process. The European Community received the official name of the European Union. Being aware of its world importance from the economic and commercial point of view, the European Union uses its influence in its own interest and in the interest of others as well.

Uniunea Europeană promovează prosperitatea și sprijină valorile democratice în întreaga lume; în același timp, aceasta sprijină consolidarea stabilității și bunăstării pentru cetățenii din interiorul frontierelor sale. Integrarea de noi state membre în UE consolidează rolul acesteia pe arena internațională. UE este cel mai mare partener comercial mondial, dar, în același timp, este cel mai mare furnizor de ajutor pentru țările în curs de dezvoltare. Uniunea a creat o politică externă și de securitate proactivă, cu posibilitatea de a efectua misiuni de gestionare a crizelor și de menținere a păcii în Europa și în întreaga lume. În contextul internațional complex de astăzi, UE a adăugat noi instrumente la instrumentele tradiționale ale politicii externe. A preluat, de exemplu, inițiativa pentru a rezolva aspecte precum încălzirea planetară și schimbările climatice. Problemele globale necesită soluții globale. Mărimea și puterea economică generează responsabilități. Uniunea este cel mai mare furnizor de asistență financiară și de consultanță pentru țările mai sărace. Confruntată în prezent cu o ordine mondială complexă și fragilă, Uniunea se implică din ce în ce mai mult în prevenirea conflictelor, în menținerea păcii și în activitățile de combatere a terorismului, sprijinind eforturile de reconstrucție a Irakului și Afganistanului. Prin aceste scopuri și realizări Uniunea Europeană nu încearcă să impună sistemul său celorlalți, ci doar îi îndeamnă să participe la soluționarea problemelor de importanță globală.

Economia Comunităților europene este fundamentată pe mai multe texte ale Tratatului CE, așa cum este modificat prin Tratatul de la Maastricht și, în foarte mică măsură, prin Tratatul de la Amsterdam și Tratatul de la Nisa.

Ca principiu general, art.99 par.1 evocă imperativul pentru statele membre de a considera politicile lor economice ca o chestiune de interes comun și de a o coordona în cadrul Consiliului, conform art.99. În al doilea rând, din dispozițiile Tratatului rezultă că există o serie de obligații de întindere și cu efecte variabile. Una dintre aceste obligații este obligația generală de coordonare, în cadrul unor mari orientări, care iau forma unor recomandări, lipsite de orice forță juridică. În al treilea rând, în scopul de a asigura o coordonare mai strânsă a politicilor economice și o convergență susținută a performanțelor economice de statele membre, Consiliul va supraveghea evoluția economică în fiecare dintre statele membre și Comunitate. În al patrulea rând, o serie de alte dispoziții din Tratat reglementează unele aspecte financiare și bugetare ale politicii economice comunitare, instituindu-se unele obligații negative.

Conform art.2 al Tratatului de la Roma, Comunitatea avea sarcina ca, prin înființarea unei Piețe Comune și printr-o apropiere progresivă a politicilor economice ale țărilor membre, să promoveze în interiorul Comunității Economice Europene o dezvoltare a activităților economice, o expansiune continuă și echilibrată, o creștere a stabilității, dezvoltarea și echilibrarea schimburilor economice, reducerea decalajelor dintre diferitele regiuni, sporirea accelerată a standardului de viață, utilizarea cât mai completă a forței de muncă și stabilirea relațiilor cât mai strânse între țările membre.

Metodologia de cercetare. Pentru atingerea acestor obiective au fost stabilite programe de elaborare și punere în funcțiune a Uniunii Vamale, a politicilor sectoriale comune (politica agricolă, politica comercială, politica de dezvoltare regională) și a fost adoptată, în 1971, programa privind realizarea pe etape a Uniunii

Economice și Monetare. Toate aceste programe s-au desfășurat cu ajutorul resurselor financiare provenite din fondurile comunitare, cele mai importante dintre ele fiind:

- Fondul social european (FSE), utilizat pentru reorientarea și recalificarea lucrătorilor comunitare;
- Fondul european pentru dezvoltare regională (FEDER), care acordă asistență financiară pentru dezvoltarea unor state;
- Fondul european pentru orientarea și garantarea agricolă (FEOGA), care asigură, prin secțiunea de garantare, mecanismul de intervenție în vederea funcționării sistemului comunitar de prețuri la produsele agricole (prețuri orientative, prețuri prag, prețuri de intervenție), iar prin secțiunea de orientare finanțează măsurile cu caracter structural ce sunt adoptate privind dezvoltarea agriculturii comunitare;
- Fondul european de cooperare monetară sprijină crearea uniunii monetare și funcționarea sistemului cursurilor de schimb al monedelor comunitare.

O altă sursă de finanțare comunitară o reprezintă Banca Europeană de Investiții (BEI). Ea își procură fondurile din capitalul subscris de țările membre și din fondurile atrase prin intermediul lansării de obligațiuni pe piețele de capitaluri și le utilizează pentru finanțarea proiectelor pe termen lung care favorizează integrarea europeană.

Obiectivul realizării Uniunii Economice și Monetare, implică definirea și punerea în practică a politicii monetare a Comunității, această atribuțiune fundamentală revenind Sistemului European al Băncilor Centrale – SEBC.

Uniunea Europeană, cel mai mare bloc economic în plan global, trebuie să-și folosească cel mai puternic instrument (potențialul economic) pentru a orienta rezultatele proceselor politice către pace și stabilitate, atât în plan internațional, cât și regional. Interrelaționarea stabilității politice cu condiționalitatea economică pozitivă sau negativă (concluzionarea acordurilor comerciale și furnizarea de ajutor sau sancțiuni și embargouri) va avea ca rezultat o îmbunătățire a respectării anumitor standarde politice în afara granițelor Uniunii, cum ar fi democrația sau drepturile omului.

Prin folosirea diverselor măsuri pozitive, Uniunea Europeană a devenit cel mai mare donator de ajutor în Kosovo și în regiunea vestică a Balcanilor. Prioritară pentru Uniunea Europeană este folosirea în continuare a instrumentelor bazate pe dialog, acțiune diplomatică și cooperare economică, în plan internațional și regional. Împreună cu perspectiva statutului de stat membru al UE ca instrument-cheie, măsurile pozitive continue vor menține pacea pe termen lung, stabilitatea politică și dezvoltarea economică în Europa Centrală și de Est. În acest sens, contribuția Uniunii Europene la Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est va cultiva pacea, democrația și respectul pentru drepturile omului și va aduce mai multă stabilitate în întreaga regiune.

Promovarea securității și prosperității în țările din afara Uniunii Europene și folosirea continuă a unor mecanisme mai subtile de abordare, cum ar fi asistența economică, cooperarea politică și instrumentele comerciale, va aduce mai mare vizibilitate Uniunii Europene pe arena internațională. Dezvoltarea armonioasă a unor relații de bună vecinătate cu țările din imediata apropiere a Uniunii Europene trebuie să primească un impuls mai accentuat.

Securitatea europeană și euro-atlantică este mai puțin relaționată în prezent unei chestiuni de capacitate în ceea ce privește apărarea în fața unui atac militar masiv. O importanță tot mai mare este rezervată capacității de a contracara noile tipuri de amenințări la adresa securității, rezultate din destabilizarea internă a statelor, terorism, proliferarea armelor de distrugere în masă. Totodată, este inevitabilă creșterea rolului geopolitic în asociere cu cel geoeconomic al Uniunii Europene pe măsură ce preocupările actorilor scenei internaționale vor evolua dinspre chestiunile de securitate militară către cele care privesc securitatea economică. Este ușor să demonstrezi importanța Europei Centrale și de Est pentru UE în ceea ce privește problematica securității europene și stabilitatea politică. UE ar trebui să-și concentreze atenția pe reducerea diferențelor în nivelurile de dezvoltare economică și pe promovarea unor politici investiționale care să conducă spre adâncirea integrării și menținerea coeziunii economice și sociale a Uniunii Europene după extindere.

Când ne referim la relațiile dintre Uniunea Europeană și spațiul exterior, întreaga Europă devine mult mai conștientă de comuniunea intereselor sale și tinde să înregistreze într-un anumit grad o identitate comună. Influența externă pe care UE o exercită asupra chestiunilor economice contrastează însă puternic cu vizibilitatea sa în planul politic global.

Majoritatea sondajelor europene de opinie publică demonstrează că politica externă și de apărare reprezintă chestiuni asupra cărora cetățenii europeni doresc mai mult o cooperare europeană apropiată decât o arată liderii lor politici.

Faptul că Uniunea Europeană a devenit un actor global cu exprimări identitare clare în politici, interese și capacități este deja o realitate care poate fi probată prin impactul său asupra evoluțiilor contemporane ale scenei politice și economice europene și internaționale.

De la înființarea sa, Uniunea Europeană și-a extins nu doar dimensiunea, prin aderarea de noi state membre, ci și domeniile în care a dezvoltat o politică comună europeană, care a dus la crearea Comunității Economice Europene.

Uniunea Europeană a creat piața unică internă printr-un sistem de legi și reglementări ce garantează libertatea de circulație a persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalurilor. A dezvoltat politici comune pentru comerț, agricultură și pescuit. De asemenea, a luat măsuri pentru punerea în practică a unei politici europene pentru dezvoltarea regională.

Specialiștii vest-europeni nu sunt de acord cu aprecierile unora dintre partenerii lor comerciali, care se temeau că, după crearea pieței interne unice, Comunitatea se va transforma într-o „fortăreață” comercială. Ei considerau că nivelul protecției comerciale, practică în prezent de UE, este comparabil cu cel al principalilor săi parteneri din țările dezvoltate și, în primul rând, de SUA. De asemenea, au fost și sunt voci care militează pentru o politică comercială strategică la nivelul Comunității.

Buna funcționare a pieței unice se bazează, în special, pe reglementările din cadrul politicii comune de concurență, a politicii privind întreprinderile, precum și a politicii privind protecția consumatorilor.

Pentru beneficiul tuturor părților implicate, comerțul trebuie să fie liber și echitabil, cu aceleași reguli transparente și acceptate reciproc de fiecare. Uniunea Europeană sprijină cu fermitate Organizația Mondială a Comerțului, care stabilește o serie de reguli pentru a favoriza liberalizarea comerțului mondial și pentru a asigura un tratament echitabil pentru toți participanții. Deși imperfect, sistemul oferă un grad de transparență și siguranță juridică în administrarea comerțului internațional. În cazul apariției unui conflict direct între doi sau mai mulți parteneri comerciali, OMC dispune de o procedură de reglementare a disputelor. Uneori, Uniunea Europeană inițiază acțiuni în cadrul OMC împotriva partenerilor săi comerciali, dar au fost cazuri când au fost deschise proceduri împotriva Uniunii, legate în special de sectorul său agricol. În paralel cu statutul său de membru al OMC, Uniunea a dezvoltat o rețea de acorduri bilaterale de comerț cu țări și regiuni din întreaga lume. Aceste acorduri completează acțiunile sale în cadrul OMC pentru înlăturarea barierelor comerciale la nivel internațional și îi permit acesteia, precum și partenerilor săi comerciali, să obțină mai rapid avantaje reciproce. Există reguli clare ale OMC de stabilire a condițiilor acestor acorduri, în scopul prevenirii utilizării lor pentru discriminarea altor parteneri comerciali, și toate acordurile UE respectă aceste reguli.

Uniunea Europeană nu încearcă să impună sistemul său celorlalți, dar este mândră de valorile sale.

Bibliografie:

1. Moldovanu D. Economia relațiilor externe. - Chișinău, 1999.
2. Dobrescu M. Integrarea economică. - București, 1996.
3. Galaju I. Economia mondială. - Chișinău, 1999.
4. Sută N. Comerț internațional și politici comerciale contemporane. - București, 1997.
5. Sută N. Integrarea economică europeană. - București, 1999.
6. Murzac A. Integrarea țărilor în tranziție în economia mondială. - Chișinău, 1998.
7. Gutium T. Necesitatea integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană // *Economica*. - 2000. - Nr.3.
8. Lobanov N. Evoluția conceptului „Integrare economică”: abordare teoretică // *Economica*. - 2000. - Nr.4.
9. Caraganciu A., Codreanu V. Relațiile economice internaționale ale Republicii Moldova: strategii de dezvoltare // *Economica*. - 2000. - Nr.4.
10. Bogdănaș A. Politici comerciale internaționale și căi de integrare a Republicii Moldova în circuitul comercial mondial. - În: *Materialele simpozionului științific*, 1997.
11. <http://www.ournet.md/~europa/rubrici/pre-aderare/sugestii.html>
12. <http://www.google.com>
13. Borș V. Posibilitățile de integrare a Republicii Moldova în diferite zone economice regionale. - În: *Materialele simpozionului științific internațional*, 2000.
14. Stratan A. Euro: noua monedă a Europei // *Observator Economic*. - 1999. - Nr.2.

Prezentat la 11.12.2008